

Àrea de comprensió

Llija el text següent i pose una creu en la casella corresponent a cada enunciat, segons que siga verdader (V) o fals (F).

El ventall

El ventall és un invent que data de l'antiguitat, i que respon a un ús pràctic i estètic a parts iguals. La seua funció principal és remoure l'aire del nostre voltant per a retirar la pel·lícula d'aire humit que se'ns forma damunt de la pell, de manera que esta pugja transpirar i refrescar-se.

La història del ventall no és tan antiga com es podria pensar. Una cosa tan simple com ventar-se amb els materials més diversos com ara plomes, fulles, etc., no va donar lloc al ventall plegable, el més estès en l'actualitat, fins a una època relativament recent. Antigament, també hi havia alguns objectes simples per a ventar-se, com el conegut pai-pai, en forma de palma i amb un mànec normalment de fusta, i amb una gran varietat de mides. Tot i que hi havia estos objectes per a refrescar-se, l'origen del ventall plegable es remunta tan sols a uns cinc segles arrere; ens referim al que està format per una làmina semicircular de tela o de paper muntada sobre varetes planes mòbils de fusta, marfil o nacre, i unides en un dels extrems, que fa d'eix de gir i permet desplegar-lo o plegar-lo.

Es creu que cap al segle xv, entre els anys 1400 i 1425, els ventalls van arribar a la Xina procedents de Corea; posteriorment, els grans viatgers els van portar a Portugal, Espanya i Itàlia. Però l'època de màxima esplendor d'este objecte va ser durant els regnats de Lluís XIV i Lluís XV, quan es va convertir en un complement indispensable del vestuari d'una gran dama. Per a confeccionar-los s'usaven materials d'autèntic luxe, com ara pedres precioses, teles italianes, or, metalls preciosos, etc.

A tall d'anècdota final, es pot apuntar que les dones de la burgesia tenien un llenguatge secret amb el qual podien expressar els seus sentiments o donar indicacions als seus pretendents.

- 1 V F El ventall ha tingut més d'una funció, però la principal és remoure l'aire per a refrescar-nos.
- 2 V F El pai-pai estava fet de fulles en forma de palma, normalment de la mateixa mida.
- 3 V F Els ventalls van arribar a Espanya, des de Portugal i Itàlia, després del segle xv.
- 4 V F En els regnats de Lluís XIV i Lluís XV, els ventalls plegables estaven fets de materials luxosos.
- 5 V F Les dones de la burgesia usaven els ventalls per a comunicar-se amb els seus pretendents.

Llija el text següent i marque la resposta més adequada per a cada enunciat.

La rosa del vents

La rosa dels vents, anomenada així perquè recorda els pètals d'esta flor, és un instrument nàutic que permet guiar els mariners durant la travessia i determinar gràficament la força, la velocitat i la direcció del vent. És anterior a la invenció de la brúixola, i va ser utilitzada en les cartes de navegació portugueses i espanyoles del segle XIII.

En els inicis, els noms dels vents no estaven estandarditzats i en cada regió tenien un nom diferent; pel que fa als països mediterranis, eren coneguts amb denominacions similars: tramuntana (N), gregal (NE), llevant (E), xaloc (SE), migjorn (S), garbí (SO), ponent (O) i mestral (NO). En les cartes de navegació espanyoles, portugueses i italianes del segle XIII es poden veure les inicials dels vents al voltant de la rosa on estan representats. Tot i que, en les primeres cartes de navegació, el nord es representava amb la lletra T, de tramuntana, esta pràctica va ser abandonada prompte i va passar a simbolitzar-se amb la flor de lis. Al segle XIV, la lletra L, de llevant, que representava el vent de l'est, va ser reemplaçada per una creu que indicava la direcció del paradís (que es creia que estava a l'est), o de Terra Santa, que, respecte als països mediterranis, es troba a l'est.

Els colors que s'utilitzen per a representar la figura de la rosa dels vents responen a la necessitat de ser clarament visibles en condicions de mínima il·luminació a bord. Per este motiu, els huit punts principals solen ser negres; els punts que representen els vents laterals, blaus o verds, i els punts que representen els vents col·laterals, més xicotets i rojos.

Actualment, la rosa dels vents està formada per dos anelles concèntriques: l'anella exterior representa els punts cardinals reals i l'anella interior representa els punts cardinals magnètics. La diferència entre el nord real i el nord magnètic, que depèn del punt geogràfic on ens trobem, és considerable i s'anomena *variació*.

6 La rosa dels vents...

- a) és un aparell de navegació del segle XIII que, actualment, ja no s'usa.
- b) és un instrument nàutic que facilitava la navegació abans que es descobriera la brúixola.
- c) i la brúixola poden determinar la direcció del vent i també la velocitat i la força.

7 Els noms dels vents...

- a) tenien, en els inicis, denominacions similars en els països mediterranis.
- b) van ser fixats, al segle XIII, per mariners portuguesos, espanyols i italians.
- c) foren representats només per símbols en les cartes de navegació del segle XIII.

8 En les cartes de navegació antigues...

- a) el nord es podia representar amb la lletra N o amb la lletra T.
- b) el vent de l'est estava representat amb la lletra T per a fer referència a Terra Santa.
- c) se solia posar la inicial de cada vent en la rosa per tal d'identificar-los.

9 Els colors...

- a) de la rosa dels vents pretenen ser molt visibles quan hi ha poca llum.
- b) que representen els huit vents principals han de ser necessàriament cridaners.
- c) freds, com el verd i blau, solen representar els vents laterals i col·laterals.

10 Els punts cardinals...

- a) reals i els punts cardinals magnètics presenten una diferència considerable que no depèn de la nostra ubicació.
- b) representats per l'anella interior són els magnètics, i els de l'anella exterior són els reals.
- c) poden ser reals o irreals, segons l'anella en què es troben.